

«Ὁ ἐπιθεωρητὴς Γκρέϋ»

ἀστυνομικὸ ἔργο σὲ τρεῖς πράξεις

τοῦ Ἀλφρέντ Γκρινιόν

Μὲ τὸν «Ἐπιθεωρητὴν Γκρέϋ» — ἀστυνομικὸν ἔργον τρίπρακτον τοῦ Ἀλφρέντ Γκρινιόν — παλαιὰν θεατρικὴν ἐπιτυχίαν στὸ Παρίσι, ἀντεκατεστάθη ἡ «Ζεστὴ ἀγκαλιά», πρῶτον ἔργον τῆς ἐφετεινῆς θεατρικῆς περιόδου τοῦ θεάτρου «ΡΕΞ», ὅπου παίζει τὸ ἐν ἀπὸ τὰ δύο τμήματα τοῦ θιάσου τῆς κ. Κοτοπούλη.

Εἰς τὸ σπίτι του βρίσκεται σκοτωμένος μὲ μιὰ πιστολιὰ ὁ Τζέφφρις. Πλούσιος παληάνθρωπος, ὑπόπτως

πλουτήσας, μὴ ἔχων οὔτε ἱερὸν, οὔτε ὄσιον, μισεῖται ἀπὸ ὅλους : Ἀπὸ τὴν γυναῖκα του, τὴ νέα καὶ ὡμορφὴ Μόνικα (Ἄννα Λώρη). Τὴν ἀδελφὴ τῆς Ἐλένης (Ρίτα Μυράτ). Τὸ γέρω καὶ κουφὸ Μπρόουν (Π. Ζερβὸς), νουνοῦ τῆς Ἐλένης, παλὸ συνεταιίρο του, τὸν ὁποῖον ἀφοῦ ἔχει παρασύρει στὸ ἐγκλημα, πρὸ ἐτῶν, ὁ ἴδιος καρπωθεὶς ὅλα τὰ ἐκ τοῦ ἐγκλήματος ἐκείνου ὠφέλη, τὸν συντηρεῖ, ἀλλὰ ὅπως συντηροῦν ἕνα παληόσκυλο. Τὸν βρίζει τόσο ὥστε ὁ δυστυχὴς ἔχει ἀναγκασθῆ νὰ ὑποκριθῆ τὸν κουφὸ γιὰ νὰ κάμῃ τὸν τύραννόν του νὰ παύσῃ νὰ τὸν βρίζῃ ἐφ' ὅσον ὡς κουφὸς δὲν ἀκούει τίς βρισιῆς του. Ὁ Τζέφφρις ἔχει μιὰ πολυτιμότερη συλλογὴ διαμαντιῶν (ἀξίζει τριάντα ἑκατομμύρια) πού τὰ φυλάει κρυμμένα σ' ἕνα χρηματοκιβώτιο μὲ κλειδαριὰ μυστικὴ τῆς ὁποίας τὸ μυστικὸ γνωρίζει μόνον ὁ ἴδιος καὶ δὲν τὸ ἔχει ἐμπιστευθῆ σὲ κανένα. Κάθε ὀπόμενον φεύγει στὶς δυὸ «γιὰ τίς κούρσες» — δηθεν. — Ἡ γυναῖκα του τὴ μέρα ἐκείνη ἔχει φύγει πρὸ αὐτοῦ γιὰ τὸν καθημερινὸ τῆς περίπατο καὶ ἡ ἀδελφὴ τῆς

ἔχει βγῆ μὲ τὸ αὐτοκίνητο τοῦ Τζέφφρις, ὅπως γίνεται συνήθως, καὶ ἔχει πάει εἰς τὸν κινηματογράφον. Ἐπανῆλθε μιὰ ὥρα μετὰ τὸ ἐγκλημα. Ἡ κυρία Τζέφφρις τὸ αὐτοκίνητο τοῦ συζύγου — ὁ ὁποῖος ἔχει μιὰ φιλενάδα στὸ «Καζινὸ ντὲ Παρί» — δὲν τὸ χρησιμοποιεῖ συνήθως ποτέ. Ὁ Τζέφφρις ἔχει σκοτωθῆ μὲ τὸ πιστόλι πού ὑπῆρχε πάντα στὸ αὐτοκίνητο καὶ πού τώρα λείπει. Λέπουν ἐπίσης τὰ διαμάντια. Ὁ φόνος ἔχει γίνῃ κατὰ τίς 4 τὸ ἀπόγευμα, ὅταν ὁ Τζέφφρις εὐρέθη στὸ σπίτι ἐντελῶς ἐξαιρετικά. Τέτοια ὥρα δὲν βρισκόνταν στὸ σπίτι ποτέ. Τὰ διαμάντια ἀφ' ἑτέρου ἔχουν ἐξαφανισθῆ χωρὶς καμμίαν παραβίασιν τοῦ χρηματοκιβωτίου. Στὸ γκαράζ, τοῦ ὁποίου εἶνε γνωστὸν ὅτι ὑπάρχει μόνον ἕνα κλειδί πού τὸ ἔχει ὁ σωφὲρ τοῦ φονευθέντος Βικτώρ (Α. Αὐδῆς), βρέθηκαν σημάδια ἀπὸ κοστοῦμι μπλέ καὶ κάποιος μικρὸς εἶχε δὴ τὴν ὥρα τοῦ φόνου μιὰ κυρία νὰ περνᾷ ἀπὸ τὸ στενὸ δρομάκι. Τὴν ὥραν τοῦ φόνου ἐπανήρχοντο στὸ σπίτι ἡ κυρία Τζέφφρις καὶ ὁ γραμματεὺς τοῦ φονευθέντος Ντυπρὲ (Δημήτρης Μυράτ). Ἦσαν ἐπίσης ἐκεῖ καὶ ἡ μαγείρισσα Βικτωρία (Φρόσω Κοκκόλα) καὶ μιὰ πικάντικη καμαριεροῦλα ἡ Ἀνέττα (Ντόρα Βολονάκη). Ἀκουσαν μιὰ πιστολιὰ καὶ σχεδὸν εὐθὺς ἀμέσως ἕνα ἄλλο κρότο (τῆς σιδερένιας ἐξώπορτας πού ἐκλείσει). Αὐτὰ εἶνε τὰ πρῶτα στοιχεῖα πρὸ τῶν ὁποίων βρίσκονται προστρέχοντες ἀμέσως διὰ τὴν πρώτην αὐτοφίαν καὶ προανάκρισιν ὁ διευθυντὴς τῆς Ἀστυνομίας (κ. Γιαννόπουλος) πού τὸν συνοδεύουν καὶ ἕνα παλαιὸ πολυπείρο, σημειῶσαν πολλὰς ἐπιτυχίας ἕως τότε ἀστυνομικὸ λαγωνικὸ, ὁ ἐπιθεωρητὴς Πουσσέν (κ. Γιαννίδης) πού εἶνε ὑπερήφανος διὰ τὸ ἀστυνομικὸν του ἔνστικτον — τὴ «μῦτη του» — ὅπως λέγει διαρκῶς κομπάζων — καὶ τὰ κάνει ...θάλασσα! Καὶ ἕνας ἀστυνομικὸς — τοῦ εἶδους τοῦ τυπικοῦ ἀστυνομικοῦ τῶν μυθιστορημάτων τοῦ Κόναν Ντόυλ καὶ τῆς Ἀγάθης Κρίστι — παλαιὸς ἀξιωματικὸς ἐγκαταλείψας τὸ στράτευμα ἀπὸ ἔρωτα πρὸς τίς περιπέτειες αὐτοῦ τοῦ εἶδους φημισμένος γιὰ τίς ντετεκτικτικῆς του ἐπιτυχίας ἐπὶ ἕξ ἔτη εἰς τὴν διεθνή ἀστυνομίαν καὶ ἤδη «ἐπιθεωρητὴς» εἰς τὴν ἀστυνομίαν τοῦ Παρισίου. Εἶνε τύπος πολιτισμένος, ὀξυδερκέστα-

τος, παρατηρητικώτατος, κομψώτατος, γεμάτος πείραν τῆς ζωῆς κτλ. κτλ. Αὐτὸς εἶνε ὁ «ἐπιθεωρητὴς Γκρέϋ» (κ. Γιαννίδης Παπᾶς).

⊙⊙

Τρεῖς πράξεις ζωηροῦ ἐνδιαφέροντος μὲ — φυσικὰ — τὴν ἀποκάλυψιν τελικῶς τοῦ ἐγκληματίου πού δὲν εἶνε... κανεὶς ἀπὸ ἐκείνους ἐναντίον τῶν ὁποίων κατὰ τὴν ἐκ πρώτης ὄψεως λογικὴν θάπρεπε νὰ πέσουν αἱ ὑπόνοιαι καὶ ἐναντίον τῶν ὁποίων ὑπάρχουν διάφοροι

διὰ τὸν καθένα ἐνδείξεις. Φυσικὰ δὲν θὰ διηγηθῶ τὴν λύσιν. Πηγαίνετε νὰ δεῖτε τὸ ἔργον. Πρῶτον ἀξίζει τὸν κόπον. Στὸ εἶδος του εἶνε ἀπὸ τὰ καλύτερα. Σπανίως μού ἔτυχε νὰ δῶ ἀστυνομικὸν ἔργον στὸ θέατρον πού νὰ μὴ παρουσιάξῃ — ἐν σχέσει μὲ τὸ ἴδιον ὡς μυθιστόρημα — ἀδυναμίας. Ἀπὸ τῆς πλευρᾶς αὐτῆς ὁ «ἐπιθεωρητὴς Γκρέϋ» δικαιολογεῖ περίφημα τὴν τὸσην ἐπιτυχίαν πού ἐσημείωσε παντοῦ ὅπου ἐπαίχθη.

Ἀφ' ἑτέρου ἀνεβιδάσθη καὶ ἐπαίχθη ἄφογα ἀπὸ τὸν θίασον τῆς κ. Κοτοπούλη. Ὁ κ. Παπᾶς εἰς τὸν πρωταγωνιστοῦντα ρόλον του ἦταν ἀνεπίληπτος καὶ ὁ κ. Γιαννίδης ὡς ἀστυνομικὸς... «βέκιας σκουόλας» ἦτο — ὅπως σὲ κάθε ρόλο πού παίρνει ὁ ἐξαιρετικὸς αὐτὸς καλλιτέχνης — διασκεδαστικώτατος σωστός. Ἡ κ. Λώρη, στὸ ρόλο τῆς χήρας πού μισεῖ τὸν φονευθέντα ἄνδρα τῆς, βαρύνεται δι' αὐτὸ πρότῃ καὶ περισσότερο ἀπὸ ὅλες μὲ ὑπόνοιες ὅτι αὐτὴ εἶνε ἡ ἔνοχος καὶ εἰς τὴν πραγματικότητα εἶνε μιὰ ἄτυχη, βασανισμένη, τρομαγμένη, νέα γυναῖκα, ἦτο πάρα πολὺ καλὴ καὶ ὡς παίξιμο ἀλλὰ καὶ ὡς ἐμφάνισις καὶ ὡς ντύσιμος. Μόνον καλὰ πράγματα ἐπίσης ἔχει κανεὶς νὰ πῇ καὶ διὰ τὴν κυρίαν Ρίταν Μυράτ καὶ διὰ τὸν κ. Μυράτ καὶ διὰ τὸν κ. Ζερβὸν εἰς τὸν ρόλον τοῦ Μπρόουν καὶ διὰ τὰ ἄλλα ὅλα πρόσωπα πού ἐκλήθησαν νὰ ἐνσαρκώσουν τοὺς δευτερεύοντας ἐπεισοδιακοὺς ρόλους. Παράστασις φροντισμένη, ἐπήγε «κορδόνι», ὅπως λέγουν.

⊙⊙

Γνωρίζω καὶ περιμένω τὴν ἀντίρρησην : Τόσα πράγματα δι' ἕνα «ἀστυνομικὸν ἔργον» ; Δι' ἕνα ἔργον πού βέβαια δὲν εἶνε «τέχνη» ; Ἰσοῦ ἢ ἀπάντησις : Πρῶτα, πρῶτα δὲν πρόκειται νὰ συζητήσω διὰ τὸ ζήτημα τῆς «τέχνης». Διότι — πρῶτον — θὰ ἐπηγάινε μακρὰ ἢ κουβέντα. Διότι, δεύτερον, δὲν ξέρω σὲ μιὰ τέτοια συζήτησι, πόσα καὶ ποῖα ἀπὸ τὰ τόσο ὕμνη-

θέντα ως έργα τέχνης τ' ανέβασθέντα από τὰ θεατρά μας τὰ τελευταία χρόνια δικαιούνται ἀληθινὰ στο χαρακτήρισμό αυτό. Καί ἐξ ἄλλου ὅσον καὶ ἂν σκοπὸς καὶ καθήκον τοῦ θεάτρου γενικὰ καὶ μάλιστα ἐνὸς θεάτρου ἐπιχορηγούμενου εἶνε νὰ βοηθῆ στὴν ἀνάπτυξι τοῦ καλλιτεχνικοῦ αἰσθήματος τοῦ κοινού, καὶ συνεπῶς νὰ τοῦ ἀνεβάξῃ ἔργα «τέχνης», γεγονὸς εἶνε ἐν τούτοις τούτο : "Ὅτι καὶ τὸ κοινὸν δικαιούται καὶ αὐτὸ ἐπὶ τέλους νὰ ἔχῃ τὰ γούστα του καὶ τὶς ἀπαιτήσεις του. Δικαιούται σὲ μιὰ ἐποχὴ σὰν τὴ σημερινή, πού κάθε ὥρα καὶ κάθε στιγμή τῆς καθημερινῆς ζωῆς εἶνε γιὰ ὅλον τὸν κόσμον βάσανο καὶ δράμα, νὰ ἀπαιτῆ τὸ βράδυ στὸ θεατρὸ του ὅπου πηγαίνει νὰ ξανασάσῃ, νὰ ξεχάσῃ, νὰ ξεκουρασθῆ ἀπὸ τὸν ψυχικὸ κάματο τῆς ἡμέρας τῶν σημερινῶν καιρῶν, νὰ μὴ τὸ καλοῦν νὰ πονοκεφαλᾷ. Νὰ πλήττῃ μὲ τὶς ψυχολογικὰς «τετραχοτομίες τῆς τριχός» τῶν ἔργων «τέχνης». Ἀπὸ τὰ ὁποῖα ἄλλως τε τὰ πλείστα δὲν ἔχουν, πράγματι, κανὲν δικαίωμα (πλὴν τῆς αὐθαδεΐας ἐνίοτε τῶν συγγραφέων τῶν καὶ τῆς μὲ σφὴν ρεκλάμαν σημειωθεΐσης ἐπιδοκιμασίας τῆς ἄλφα ἢ βῆτα φιλολογικῆς μόδας ἢ σνομπισμοῦ) εἰς τὸν χαρακτηρισμὸν «ἔργων τέχνης». Ἐν τελευταία ἀναλύσει τὸ κοινὸν πού πληρώνει ἔχει εἰς τὴν ἐκλογὴν τοῦ ἔργου πού τὸ καλοῦν νὰ δῆ, τὰ περισσότερα δικαιώματα ἀπὸ ὅσα κριτικοὶ καὶ ἠθοποιοὶ μαζί.

Οἱ κριτικοὶ ἔχουν ἓνα λειτουργημα νὰ κάνουν ὅταν κρίνουν. Εἶνε δέβαια καὶ αὐτοὶ κοινὸν θεατρικόν, ἀλλὰ κοινὸν ἐντελῶς ἰδιαίτερον, εἰδικὰ καλλιεργημένον θεατρικὰ — ὑποτίθεται τοῦλάχιστον — εἰδικὰ διαδασμένον. Ὅταν «κρίνουν» λοιπὸν μποροῦν — καὶ πρέπει ἀδιστακτικῶς νὰ τὸ κάνουν—νὰ ἔρχωνται σὲ διάστασι μὲ τὸ γούστο τοῦ κοινού, ἀρνούμενοι νὰ θυσιάσουν τὶς ἀπαιτήσεις τῆς «τέχνης» (τῆς τέχνης καὶ ὄχι τῶν σνομπισμῶν πού ἐμ-

(Συνέχεια στὴν 6η σελίδα)

(Συνέχεια ἀπὸ τὴν 4η σελίδα)

φανίζουν σήμερα ως ἀποκορύφωμα τέχνης τὴν ἄλφα σεξουαλικῆς αἴφνης δάσεως ἢ κοινωνικῆς θέσεως ἐκζητήσιν ἢ θεωρίαν διὰ τὴν ὁποῖαν δὲν θὰ μείνῃ οὔτε ἀνάμνησις μετὰ μερικὰ χρόνια) εἰς τὰ ἐφήμερα, εὐκόλα ἢ κακότυχα καὶ κακόζηλα ἐνίοτε — ὅλα συμβαίνουν — γούστα τοῦ πολλοῦ κοινού.

Οἱ ἠθοποιοὶ ἀφ' ἑτέρου εἶνε οἱ ὀλιγώτερον ὁποιοῦδήποτε ἄλλου χριστιανοῦ κατάλληλοι διὰ νὰ κρίνουν ἓνα ἔργον ἐκτὸς ἐὰν εἶνε δυνατόν προκαταβολικῶς καὶ διὰ...συμβολαίου νὰ ξεκαθαρισθῆ ὅτι σ' αὐτὸ οἱ κρίνοντες δὲν πρόκειται ποτὲ νὰ παίξουν. Εἶνε οἱ καλύτεροι τῶν κριτῶν...ἀπὸ μακρυὰ διότι εἶνε τοῦ ἐπαγγέλματος. Εἶνε ὅμως μαθηματικῶς καὶ ἀποδεδειγμένως οἱ χειρότεροι — ὅλοι, καὶ οἱ μεγαλοφυῆς—διὰ τὰ ἔργα εἰς τὰ ὁποῖα πρόκειται ἢ ὑπάρχει πιθανότης νὰ κληθοῦν κάποτε νὰ παίξουν. Διότι ὁ καθένας κρίνει τὸ ἔργον ἀριστούργημα ἂν μέσα βλέπῃ ἓνα ρόλον «καλόν» διὰ τὸν ἑαυτὸν του καὶ...χάλια ἐὰν δὲν βλέπῃ ρό-

λον καλόν διὰ τὸν ἑαυτὸν τοῦ ἢ διακρίνει ρόλον καλόν διὰ τὸν ἐνδεχόμενον...ἀντίζηλόν του στὸ «σανίδι». Ἡ διαπίστωσις δὲν εἶνε δική μου. Εἶνε τοῦ Φάμπρ πού διώκησε ἐπὶ μισὸν σχεδόν αἰῶνα τὸ...«θηριοτροφεῖον» —ἔτσι τὸ ἔλεγε — τῆς Κομεντί Φρανσαίξ.

Συμπέρασμα : Πολὺ καλὸ νὰ δώσῃ ὁ Θεὸς εἰς τὸν θίασον Κοτοπούλη διὰ τὸ ἀνέβασμα τοῦ «λόρδου Γκρέυ». Ὁ κόσμος πέρασε μιὰ βραδυὰ κατὰ τὴν ὁποῖαν μπόρεσε νὰ ξεχάσῃ τὰ πολεμικὰ ἀνακωνώθέντα, τὴ ζέστη (ἢ αἰθουσα ἦταν ἀληθινὰ δροσερώτατη) καὶ πρὸ πάντων αὐτὴ τὴν περίφημη...«τέχνη» πού ἄλλως τε—τὸ ἐπαναλαμβάνω—τὰ τελευταία αὐτὰ χρόνια καὶ ἐδῶ καὶ ἔξω συνίσταται—ἐννέα φορές στὶς δέκα—σὲ ἔργα χαρακτηριζόμενα ὡς «ἀνωτέρας πνοῆς» καὶ «τέχνης» ἐπειδὴ ἔτσι...θέλουν οἱ παραξενιῆς καὶ οἱ ἐξωφρενισμοὶ ἀνοήτων διανοητικῶν σνομπισμῶν καὶ τῆς ἐκάστοτε μόδας.

Π. ΜΟΣΧΟΒΙΤΗΣ